دو فصلنامه طب جنوب
دانشگاه علوم پزشكي و خدمات بهداشتي درماني بوشهر
سال هفتم، شماره ۲، صفحه ۱۴۷- ۱۵۳ (اسفند۱۳۸۳)

# مقايسه تأثير آموزش توسط معلمان با كادر بهداشتي برآگاهي دانش آموزان نسبت به ايدز*

شرافت اكابريان** [۱] ، مسعود بحريني [۱]

[۱] كارشناس ارشد پرستاري ، دانشكده پرستاري و مامايي ، دانشگاه علوم پزشكي بوشهر

## چكيده :

ايدز يک مشكل جهاني است كه در ايران نيز در حال گسترش است. مبتلايان به ايدز در كشور ما اكنون به ۵۷۸۰ نفر رسيده اند كه بيشترين شيوع را در گروه سني ۲۰ الي ٤۰ سال مشاهده مي شود . يكي از روشهاي مؤثر جهت كنترل ايدز پيشگيري است و آموزش بهداشت اولين قدم در پيشگيري و دادن آگاهي اولين قدم در آموزش بهداشت است. با وجود آنكهآموزش به نوجوانان و جوانان در مدارس ، شيوه اي مطلوب به نظر مي رسد ولي تا كنون مطالعه اي در كشور ما در مورد اين موضوع كه آموزش توسط چه كساني ارائه شود تا تأثير بيشتري داشته باشد ، انجام نشده است . هدف از اين تحقيق مقايسه تأثير آموزش ايدز توسط معلمان با كادر بهداشتي است . از اين رو ٦٨٤ دانش آموز سال اول دبيرستان به روش نمونه گيري تصادفي خوشه اي انتخاب شده اند و در كلاسهاي جداگانه، توسط معلمان يا كادر بهداشتي تحت آموزش درباره ايدز به روش سخنراني قرار گرفتند. يافته ها نشان دادند كه متوسط ميزان آگاهي دانش آموزان در مورد بيماري ايدر قبل از مداخله در دختران ١٦/٦٨ و در پسران ۱۵/۵۲ بوده است كه افزايش ميزان آگاهي در هر دو جنس پس از آموزش بصورت معني داري افزايش نشان مي داد . ميزان افزايش آگاهي دختران در گروهي كه توسط معلمان آموزش ديده بودند ۱/۱ و در گروهي كه توسط كادر بهداشتي آموزش ديده بودند ۱/۸ بود ( P> ۰/۰۵ ) . اما در پسران در گروهي كه توسط معلمين آموزش ديده بودند ميزان افزايش آگاهي ٤/١٧ و در گروهي كه توسط كادر بهداشتي آموزش ديده بودند ۲/۲۲ افزايش نشان داد . (P<۰/۰۱). در يک نتيجه گيري كلي ، سطح آگاهي دانش آموزان دوره متوسطه شهر بوشهر در مورد ايدز در سطح رضايت بخشي نمي باشد و براي آموزش به اين گروه مي بايست با توجه به جنسيت آنان از روش هاي آموزشي متفاوتي استفاده نمود .

واژگان كليدي : ايدز ، دانش آموزان ، آموزش ، HIV

---

* اين پروژه با بودجه و امكانات مركز پژوهشهاي سلامت خليج فارس انجام گرديده است.

** بوشهر، خيابان معلم، دانشگاه علوم پزشكي، مديريت پژوهشي تلفن ۰۷۷۱-۲۵۲۸۵۸۷ ص.پ: ۳۶۳۱

[ Downloaded from ismj.bpums.ac.ir on 2026-11-02 ]

**مقدمه**

بيماري ايدز يك مشكل جهاني و در اكثر جوامع در حال افزايش است كه كنترل آن مستلزم پيشگيري ، آموزش بهداشت و بالا بردن سطح آگاهي هاي جامعه است (۱) . براساس آخرين آمار ارائه شده ، موارد آلوده به HIV ، تا پايان سال ۲۰۰۳ ميلادي در جهان بالغ بر ۳۴ تا ۴۴ ميليون نفر و تنها در سال ۲۰۰۳ ميلادي ، بين ۵/۸ – ۴/۲ ميليون نفر مورد جديد بيماري يافت شده است (۲) . موارد آلوده به HIV در ايران نيز تا مهر ۱۳۸۲، ۵۷۸۰ نفر بوده اند كه از اين تعداد ٥٥٠٤ نفر مرد و ۲۷٦ نفر زن بوده اند . بالاترين ميزان شيوع نيز مربوط به سنين ۲۰ الي ٤۰ سالگي است (۳). روند رو به گسترش موارد ابتلا و آمار بيانگر اين نكته است كه ايدز ممكن است در آينده به يك مشكل حاد تبديل شود و بايد قبل از اينكه اين بيماري شيوع چشم گيري پيدا كند آن را كنترل نمود. همواره علل متعددي براي افزايش عفونت مطرح بوده است از جمله انتقال بيماري از راههاي مختلف و متنوع ، عدم دسترسي به يک روش درماني مؤثر ، افزايش رفتارهاي پرخطر و ... از ميان اين علل متعدد نقش عامل اطلاعات و دانش كم جوامع مختلف درباره ايدز و جوانب مختلف آن مكررا" مورد تأكيد قرار گرفته است و افزايش سطح آگاهي و ارتقاي نگرش جامعه با تأكيد بر گروههاي پرخطر در اين خصوص به عنوان يكي از اركان سياست و راهبردهاي طراحي شده با هدف پيشگيري اوليه از ابتلا به اين بيماري ، از سوي سازمان جهاني بهداشت و نيز سازمانها و نهادهاي مسئول حفظ سلامت در كشورهاي مختلف مطرح بوده است (۴) . در واقع تأثير آگاهي و اطلاعات مردم نسبت به ايدز نقش حياتي در پيشگيري از آن دارد. با توجه به شيوع بالاي اين بيماري در سنين ۲۰ -۴۰ سالگي، چنانچه بخواهيم از بروز بيماري با افزايش آگاهي هاي مردم در مورد ايدز جلوگيري كنيم بايد آنها را قبل از رسيدن به اين سن آموزش دهيم. براساس اطلاعات موجود، سنين ۱۵ الي ۲۰ سالگي سن مطلوب براي ارائه آموزش جهت پيشگيري به موقع از ايدز مي باشد و مدرسه يكي از بهترين مكانها براي اجراي آموزش است (۵ و ۶) .

تا كنون مطالعه اي در كشور ما در مورد اينكه ارائه آموزش توسط چه كساني داراي اثرات بيشتري است انجام نشده است. هدف از اين پژوهش تعيين و مقايسه تأثير آموزش توسط معلمان با كادر بهداشتي بر ميزان آگاهي دانش آموزان سال اول دبيرستانهاي شهر بوشهر نسبت به ايدز در سال ۱۳۸۱ مي باشد، تا با يافتن نقايص موجود در سطح آگاهي اين قشر آسيب پذير و نقاط ضعف موجود در آموزش بتوان راهكارهايي جهت مسئولين و برنامه ريزان امر سلامت ارائه نمود .

## مواد و روشها

نمونه هاي پژوهش در اين مطالعه تجربي ٦٨٤ نفر از دانش آموزان دختر و پسر سال اول دبيرستانهاي شهرستان بوشهر بوده اند كه به روش نمونه گيري تصادفي خوشه اي انتخاب شده اند. به گونه اي كه از مجموع كلاسهاي اول دبيرستان شهر بوشهر ( ۱۲۵ كلاس ) تعداد ۲۳ كلاس به صورت تصادفي از ليست كلاسهاي اول دبيرستان هاي بوشهر انتخاب و دانش آموزان اين كلاسها به عنوان واحدهاي تحت مطالعه مورد بررسي قرار گرفتند .

جهت جمع آوري اطلاعات از پرسشنامه اي استفاده گرديد كه شامل دو بخش بود : بخش اول مشخصات دموگرافيك دانش آموزان و بخش دوم شامل ۳۰ سؤال در مورد آگاهي دانش آموزان بود كه توسط محققين تهيه و تنظيم و اعتبار و پايايي آن مورد آزمون و تأييد قرار گرفت .

در اين پژوهش ابتدا ۳۲٤ پرسشنامه توسط دانش آموزان دختر سال اول و ۳٦۰ پرسشنامه توسط دانش آموزان پسر سال اول دبيرستان تكميل شده و ميزان آگاهي آنها قبل از آموزش تعيين گرديد ، سپس از ۳۲٤ دانش آموز دختر ۲۰۰ نفر توسط معلمين و ۱۲٤ نفر توسط كادر بهداشتي تحت آموزش قرار گرفتند. همچنين از ۳٦۰ دانش آموز پسر ، ۱٦۰ نفر توسط معلمين و ۲۰۰

[ Downloaded from ismj.bpums.ac.ir on 2026-11-02 ]

نفر توسط کادر بهداشتي آموزش ديدند.

آموزش به روش سخنراني و متوسط زمان آن ۲۰ دقيقه براي هر کلاس بود . سپس پرسشنامه پس آزمون دو هفته پس از آموزش در اختيار همه نمونه هاي پژوهش قرار گرفت و آگاهي دانش آموزان دختر و پسر پس از آموزش در گروهي که توسط معلمين آموزش ديده بودند با گروهي که توسط کادر بهداشتي آموزش ديده بودند مورد مقايسه قرار گرفت.

اطلاعات حاصل از اين پژوهش با نرم افزار SPSS ويرايش ده مورد تجزيه و تحليل قرار گرفت. به گونه اي که از آزمونهاي T براي مقايسه ميانگين مقادير کمي و از آزمون کاي دو براي مقايسه ارتباط بين متغيرهاي کيفي استفاده گرديد.

## نتايج

از تعداد ٦٨٤ نفر دانش آموز مورد مطالعه ، ٣٦٠ پسر (٥٢/٦%) و ٣٢٤ دختر ( ٤٧/٤% ) با ميانگين سني ١٤/٧٦ سال بودند که هر دو گروه از نظر سني کاملا" همتا بودند .

متوسط ميزان آگاهي دانش آموزان در مورد بيماري ايدز قبل از مداخله در دختران ١٦/٦٨ و در پسران ١٥/٥٢ بوده است . ساير نتايج تحقيق بر اساس تفکيك نمونه ها به دو گروه چنين است :

ميانگين ميزان آگاهي دانش آموزان پسر در گروهي که توسط معلمين آموزش ديده بودند از ١٥/٩٩ با انحراف معيار ٢/٩٩ به ٢٠/١٥ با انحراف معيار ٣/٢٦ افزايش يافته بود (P<٠/٠١ ). همچنين در گروهي که توسط کادر بهداشتي آموزش ديده بودند ميزان افزايش از ١٤/٩٩ با انحراف معيار ٣/١٧ به ١٧/٢٩ با انحراف معيار ٣/٦٩ بود ( P<٠/٠١ ). در گروهي که توسط معلمين آموزش ديده بودند ميزان افزايش آگاهي ٤/١٧ و در گروهي که توسط کادر بهداشتي آموزشي ديده بودند ٢/٢٩ افزايش نشان مي داد (P<٠/٠١ ؛ جدول ١ ).

**جدول (١) : ميانگين و انحراف معيار نمرات پيش آزمون و پس آزمون دانش آموزان شهر بوشهر در خصوص ايدز به دو روش آموزش توسط معلمين و کادر بهداشتي**

| گروه | دختران | | | | پسران | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | پيش آزمون | | پس آزمون | | پيش آزمون | | پس آزمون | |
| | ميانگين | انحراف معيار | ميانگين | انحراف معيار | ميانگين | انحراف معيار | ميانگين | انحراف معيار |
| آموزش توسط معلمين | ١٧/٠٢ | ٣/٢٥ | ١٨/١٣ | ٤/٨٥ | ١٥/٩٩ | ٢/٩٩ | ٢٠/١٥ | ٣/٢٦ |
| آموزش توسط کادر بهداستي | ١٦/١ | ٣/٩٦ | ١٧/٨٨ | ٣/٥٦ | ١٤/٩٩ | ٣/١٧ | ١٧/٢٩ | ٣/٦٩ |

ميانگين نمرات دانش آموزان دختر در گروهي که توسط معلمين آموزش ديده بودند از ١٧/٠٢ با انحراف معيار ٣/٢٥ به ١٨/١٣ با انحراف معيار ٤/٨٥ افزايش يافته بود. (P<٠/٠١) . همچنين ميزان افزايش نمرات آگاهي دختران در گروهي که توسط کادر بهداشتي آموزش ديده بودند از ١٦/١ با انحراف معيار ٣/٩٦ به ١٧/٨٨ با انحراف معيار ٣/٥٦ افزايش از خود نشان داد . ميزان افزايش آگاهي دختران در گروهي که توسط معلمان آموزش ديده بودند ١/١ و در گروهي که توسط کادر بهداشتي آموزش ديده بودند ١/٨ بود که اين اختلاف از نظر آماري معني دار نبود ( جدول ١ ) .

[ Downloaded from ismj.bpums.ac.ir on 2026-11-02 ]

## بحث

با توجه به نتايج ارائه شده ، مشخص شد كـه ميـزان آگاهي دانش آمـوزان سـال اول دوره متوسـطه نسـبت بـه بيماري ايدز رضايت بخش نيست ، به گونه اي كه متوسط اين ميزان در دختـران ١٦/٦٨ و در پسـران ١٥/٥٢ بـود. در تحقيقي كه كريمي و همكاران در سال ١٣٧٨ در يزد انجام دادند ، ضمن بررسي آگاهي و نگـرش ١٨٥٠ دانـش آمـوز دوره متوسطه نسبت به ايدز به اين نتيجه رسيدند كه ميزان آگاهي و نگرش اين دانش آموزان در ٢٣/٢% بسيار ضعيف و در ٣٥% موارد ضعيف است. اين در حالي است كه تنهـا ٣% از دانش آموزان داراي آگاهي عالي بـوده انـد ، جالـب است كه حدود ٨٥/٥ درصد از ايـن دانـش آمـوزان عامـل بيماري ايدز را نمي شناختند (١).

هـادي و همكـارانش نيـز در سـال ١٣٨٣ در شـيراز تحقيق مشابهي انجام دادند و بـه ايـن نتيجـه رسـيدند كـه ميانگين نمرات دانش آموزان در خصوص بيمـاري ايـدز و راههاي انتقال آن در حد متوسط مي باشـد و هـيچ يـک از دانش آموزان موفق بـه كسـب نمـره كامـل آگـاهي در دو بخش بيماري و راههاي انتقال آن نشدند (٧) .

اولابي ( Owolabi ) و همكاران نيز تحقيق ديگري در نيجريـه در سـال ٢٠٠٥ بـه منظـور بررسـي رفتارهـاي جنسي و آگاهي از خطر HIV و ايدز و عفونتهـاي منتقلـه جنسي در بين نوجوانـان دبيرسـتاني انجـام داد. اطلاعـات بصورت كمي و كيفي جمع آوري شد؛ اطلاعـات كمـي از ۴۵۰ دبيرستان جمع آوري شد . بعلاوه اطلاعات كيفـي بـه صورت FGD با ٨ گروه ( براي هر جنس ۴ گـروه ) از ۴ دبيرستان ديگر جمع آوري شد. ۶۳% دانش آموزان مقاربت جنسي داشـتند. هـيچ اخـتلاف معنـي داري بـين جـنس ( دختران ۵۲/۳% و پسران ٧٧/٨% ) از نظـر فعاليـت جنسـي وجود نداشت ، ولي پسران از نظر جنسي فعالتر به نظر مي رسيدند. ميانگين سن اولين مقاربت جنسي در آنها ١٢ سال بود و بعضي از آنها شركاي جنسي متعددي نيز داشتند. آنها آگاهي كمي از خطـر عفونتهـاي منتقلـه جنسـي از جملـه HIV داشتند و اين مسئله منجـر بـه گسـترش عفونتهـاي جنسـي شـامل HIV و ايـدز در جمعيـت مـورد مطالعـه خواهد شد ( ٨) .

مطالعه ديگري نيز كاترجي (Chatterjee) در سـال ٢٠٠١ در كلكته بر روي آگـاهي دانـش آمـوزان و معلمـان دبيرستانها از ايدز انجام داد. نتايج نشان داد كه فقط ١٣/٥% دانش آموزان دبيرستاني و ١٦/٢% از معلمان آنها اطلاعـات دقيقي درباره علائم ايدز ، روش انتقـال و پيشـگيري از آن داشتند . ٤٥/٨% از دختران و ٣٨/٨% از پسران دانش آموز و ٢٠/٣% از معلمان نگرش مثبت نسبت به پرستاري از بيمـار ايـدزي داشـتند و پيشـنهاد شـد كـه مـدارس شـيوه هـاي مؤثرتري براي آمـوزش روابـط جنسـي و ايـدز در دانـش آموزان داشته باشند (٩) .

همچنين مشخص شد كه آموزش در هر دو گـروه از نمونه ها سبب افزايش آگاهي دانش آمـوزان شـده اسـت ، بگونه اي كه ميانگين افزايش در گروهي كه توسط معلمان آموزش ديده بودند در دختران از ١٧/٠٢ با انحـراف معيـار ٣/٢٥ بـه ١٨/١٣ بـا انحـراف معيـار ٤/٨٥ و در پسـران از ١٥/٩٩ با انحراف معيار ٢/٩٩ به ٢٠/١٥ بـا انحـراف معيـار ٣/٢٦ و در گروهي كه توسط كادر بهداشتي آموزش ديـده بودند در دختران از ١٦/١ با انحراف معيار ٣/٩٦ بـه ١٧/٨٨ با انحراف معيـار ٣/٥٦ و در پسـران از ١٤/٩٩ بـا انحـراف معيار ٣/١٧ به ١٧/٢٩ با انحراف معيار ٣/٦٩ رسـيده بـود. در تحقيقي كه صالح و سايرين در سال ١٩٩٩ انجام دادنـد اثر يك دوره آموزش بهداشت ايدز بر آگاهي دانش آموزان دوره متوسطه در عربستان مورد بررسي قرار گرفت. در اين برنامه آموزشي از رسانه هاي تصويري براي آمـوزش ٤٣٤ دانش آموز استفاده شد. نتايج اين پـژوهش كـه بـه طريـق پيش آزمون ـ آموزش ـ پس آزمون اجرا شد ، بيـانگر ايـن مسئله بود كه دانش و آگاهي دانش آموزان درباره ايـدز بـه نحو كاملا" معني داري ( P< ٠/٠١ ) افزايش يافتـه اسـت (۶) . همچنـين نتـايج تحقيـق مشـابه كـه توسـط بـاروس (Barros) و ديگران ( ٢٠٠١ ) به منظور بررسي تأثير يك الگوي آموزش بر ميزان نگرش و عملكـرد نوجوانـان ١٥-١٢ ساله در جهت پيشـگيري از بيماريهـاي مقـاربتي و بـه طريق شاهد ـ مورد صورت گرفته بوده ، نشان مي دهد كه

[ Downloaded from ismj.bpums.ac.ir on 2026-11-02 ]

پس از آموزش در گروه مورد ، آگاهي كاملا" افزايش يافته است (۱۰).

در مطالعه ديگري كه توسط آگا (Agha) در سال ۲۰۰۲ در زامبيا انجام شد تأثير آموزش بهداشت جنسي در دانش آموزان دبيرستاني ارزيابي شد. ابتدا يك بررسي اوليه براي اندازه گيري ميزان اطلاعات و نظر دانش آموزان درباره روش پيشگيري و استفاده از كاندوم و احساس خطر در مدارس انجام شد . سپس به دانش آموزان گروه مداخله به مدت ۱ ساعت و ٤٥ دقيقه آموزش بهداشت جنسي داده شد و دانش آموزان در گروه كنترل به مدت ۱ ساعت آموزش در مورد تصفيه آب داشتند ، ضمنا" بعد از آموزش دانش آموزان مورد پيگيري قرار گرفتند. آناليز داده ها نشان دادند كه اختلاف معني داري بين گروههاي مداخله و كنترل وجود داشته و آموزش بهداشت جنسي در دانش آموزان هم سن و سال در افزايش ميزان اطلاعات ، نظر مثبت درباره پيشگيري و استفاده از كاندوم و احساس خطر فردي مؤثر بوده است (۱۱).

در مورد مقايسه تأثير آموزش توسط معلمان با آموزش كادر بهداشتي ، نتايج تحقيق حاضر نشان مي دهد كه در گروه پسران آموزش توسط معلمين منجر به افزايش آگاهي دانش آموزان به ميزان ٤/۱۷ شده است ، حال آنكه اين افزايش در پسراني كه توسط كادر بهداشتي آموزش ديده اند ۲/۲۹ است كه اين اختلاف كاملا" معني دار است و بيانگر اين است كه در پسران تأثير آموزش توسط معلمين بهتر از كادر بهداشتي بوده است. در مورد مؤثر بودن آموزش توسط معلمين تحقيقات داراي نتايج متناقضي است.

ايوانز (Evans) و همكاران در سال ۲۰۰۰ در تحقيقي به مقايسه تأثير آموزش توسط يك برنامه كامپيوتري و آموزش به شيوه سخنراني ( شيوه سنتي ) بر ميزان آگاهي دانش آموزان نسبت به ايدز پرداختند ، اين تحقيق بر روي ۱۵۲ نمونه كه به صورت تصادفي در ۳ گروه ( گروهي كه توسط يك برنامه كامپيوتري آموزش مي ديدند ، گروهي كه به شيوه سنتي- سخنراني- آموزش مي ديدند و گروهي كه هيچ آموزشي نمي ديدند ) قرار گرفته بودند ، انجام شد. مقايسه نتايج پيش آزمون و پس آزمون در گروهها نشان دهنده افزايش معني دار اطلاعات در گروهي بود كه بوسيله كامپيوتر آموزش مي ديدند (۱۲). نتايج اين تحقيق مي تواند بيانگر نقش مؤثر وسايل كمك آموزشي جديد در مقايسه با روشهاي سنتي باشد .

تحقيق ديگري نيز در همين زمينه توسط يوسف و همكاران در سال ۲۰۰۱ انجام شد ، هدف از اين مطالعه بررسي دانش و اطلاعات معلمان پايه ۳ و ٤ در مورد ويروس ايدز و نظرشان در مورد آموزش دانش آموزان درباره پيشگيري از ايدز بود اكثر معلمين ( ۹۳/۸% ) اطلاعاتي درباره اينكه ايدز چيست داشتند و ( ۸۵/۲% ) از آنها نيز در مورد پيشگيري آگاهي داشتند اما ١٤/٨% از معلمان راه پيشگيري از ايدز را نمي شناختند يا نسبت به آن مطمئن نبودند . بعضي معلمان نيز اطلاع كافي در مورد راههاي انتقال و پيشگيري از ويروس ايدز نداشتند . ضمنا" فقط ۹% از آنها اشاره كردند كه آموزش در پيشگيري از ايدز نقش دارد و ١٦% نداشتن تماس جنسي را در پيشگيري از ايدز مؤثر مي دانستند. بعلاوه يافته هاي اين پژوهش نشان مي دهد كه ۵۸% معلمان آموزش پيشگيري از ايدز را براي دانش آموزان انجام داده اند و از آنهايي كه آموزش پيشگيري از ايدز را انجام نمي دادند ٤١/٢% معتقد بودند كه دانش آموزان خيلي جوانند و ٢٠/٦% ادعا مي كردند كه منابع و راهنمايي هاي لازم براي آموزش دانش آموزان در دسترس نيست كه نشان دهنده اين است كه معلمان مدارس از آموزش پيشگيري از ايدز به اقتضاي سن دانش آموزان آگاه نيستند و نياز است كه حتما" دوره هاي آموزشي آنها پيگيري شود (۱۳).

مطالعه ديگري توسط اُشي ( Oshi ) در سال ۲۰۰۵ جهت تعيين عوامل مؤثر فرهنگي و اجتماعي در آموزش جنسي ايدز در دبيرستانهاي شرق نيجريه انجام شد. در اين مطالعه ۵ مباحثه گروهي (FGD) بر روي۶۰ معلم دبيرستاني انجام شد . يافته ها اطلاعات سطح بالايي از معيارهاي پيشگيري از ايدز در معلمان نشان دادند ولي معلمان به دليل محدوديتهاي فرهنگي و اجتماعي اين

[ Downloaded from ismj.bpums.ac.ir on 2026-11-02 ]

اطلاعات را منتقل نکـرده بودنـد، بعـلاوه آنهـا آمـوزش و انگیزه کافي جهت انتقال اطلاعات نداشتند (۱۴) .

مگنوسـن ( Magnussen ) و همکـاران در سـال ۲۰۰۴ مطالعه اي به منظـور تـأثیر مـداخلات پیشـگیري از HIV و ایـدز در بـین نوجوانـان در کشـورهاي در حـال توسعه انجام دادند. در گروه آزمایش ، مداخلـه آموزشـي ، رفتاري ، رواني اجتماعي به منظـور پیشـگیري یـا کـاهش HIV ، ایدز و عفونتهاي منتقله جنسي در بـین افـراد ۲۵-۱۱ سـال در کشـورهاي در حـال توسـعه انجـام شـد . معیارهاي مـورد انتظـار در نتـایج شـامل : ۱) تغییـرات در اعمال جنسي سالم (پرهیز و خودداري از تمـاس جنسـي ، اسـتفاده از کانـدوم ، محـدود بـودن شـرکاي جنسـي)؛ ۲) اطلاعات درباره روشهاي پیشگیري و انتقال HIV و ایدز؛ ۳) آگـاهي از خطـرات HIV ، ایـدز و عفونتهـاي منتقلـه جنسي؛ ۴) تأثیر مثبت بـا اسـتفاده از کانـدوم و رد مسـائل جنسي؛ ۵) درک و قبـول تسـت و مشـاوره داوطلبانـه؛ ۶) کاهش شیوع HIV .

مداخلات در طول مدت جلسات و در پایان ارزیـابي شدند ( بعنوان مثال آمـوزش ، ایفـاي نقـش ، ویـدئو) ۱۶ مطالعه انجام شد ، ۱۳ مورد در آفریقا و ۳ مـورد دیگـر در آمریکاي لاتین هدایت شـدند. ۱۲ مـورد از ۱۶ مطالعـه در مـدارس و ۴ مـورد دیگـر در سـطح جامعـه انجـام شـد. مداخلات در جهت افزایش آگاهي و دانش در مورد HIV و ایدز ، رفتارهاي هشدار دهنده مهارتهاي ارتباطي یا تـأثیر مثبت استفاده از کانـدوم ، پرهیـز و خـودداري یـا کـاهش تعداد شرکاي جنسي ، موفقیت آمیز بود (۱۵).

همانطور که از نتایج تحقیق حاضر مشخص مي شود ، آموزش چه توسط معلمان مـدارس و چـه توسـط کـادر بهداشتي صورت گیرد مي تواند سبب افزایش آگاهي دانش آمـوزان پسـر و دختـر دربـاره ایـدز شـود. لـذا پیشـنهاد مـي شـود وزارت آمـوزش و پـرورش بـه کمـك وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکي با بهره گیري از آگـاهي هاي علمي اسـاتید دانشـگاه و توانـایي آموزشـي معلمـان موجبـات افـزایش آگـاهي نوجوانـان و جوانـان را کـه در معرض خطر ابتلا به ایدز هستند فـراهم آورنـد. همچنـین ضـروري اسـت در ایـن زمینـه پـژوهش هـاي بیشـتري بخصوص با بکارگیري روشهاي مختلـف آمـوزش ایـدز و مقایسه این روشها و نیز مقایسه عملکرد آموزش دهنـدگان مختلف صورت گیرد.

**تشکر و تقدیر :**

در پایـان لازم اسـت از همکـاري مجدانـه مـدیریت محتـرم پژوهشـي دانشـگاه علـوم پزشـکي بوشـهر و نیـز آموزش و پرورش شهرسـتان بوشـهر ، اولیـاء ، معلمـان و دانش آموزان دبیرستانهایي که در پژوهش شـرکت داشـتند صمیمانه تشکر نمائیم.

## References :

۱- کریمي م، شـهبازی ل، صـامت م، و دیگـران ، آگـاهي و نگرش دانش آموزان دوره متوسطه شهر یزد نسبت بـه بیمـاري ایدز در سال ۷۸-۱۳۷۷ مجلـه دانشـگاه علـوم پزشـکي شـهید صدوقي یـزد، ضـمیمه شـماره ٤ ـ سـال هشـتم (شـماره ۳۲): ۱۳۷۹، ۸۳-۷۹.

2- 2004 AIDS HIV update . Available at: http://www.med ceu . com/course-test- . cfm ? CID = 713.

۳- وزارت بهداشت و درمـان و آمـوزش پزشـکی. اداره کـل پیشگیري و مبارزه با بیماریها ، آخـرین آمـار عفونـت HIV و ایدز در ایران ، ۱۳۸۲، ص ۲۴.

٤- موما ر د، بروکي م ج ، لیونز ب ا، پولارد رب، راهنمـاي اچ ـ آي ـ وي بـراي متخصصـین بهداشـت و علـوم پزشـکي، ترجمـه رضـایي ع . چـاپ اول . تهـران: انتشـارات ادارۀ کـل پیشـگیري و مبـارزه بـا بیماریهـا وزارت بهداشـت ، درمـان و آموزش پزشکي ، ۱۳۷۸، ص ۳۰-۱ .

۵- جهرمي ع، پیشگیري از ایدز در ایـران، مجلـه درد، سـال اول (شماره یکم): ۱۳۷۹، ص ۲۲-۲۰.

6- Salleh MA , AL – Ghamdi YS, AL – Yahia, et al. Impact health education on program on knowledge about AIDS and HIV transmission 5 – students of schools in Buraidah. East Mediterr Health J 1999 ; 5: 1068 –75.

[ Downloaded from ismj.bpums.ac.ir on 2026-11-02 ]

۷- هادی ن، میرزائي ک، بررسي سطح آگاهي دانـش آمـوزان دبیرستاني شهر شیراز در خصوص بیمـاري ایـدز، دو فصـلنامه طب جنوب ، سال هفتم (شماره ۱): ۱۳۸۳، ص ۹۴-۸۸.

8- Owolabi AT, Onayade AA, Ogunlola TO, et al. Sexual behaviour of secondary school adolescents in Ilesa, Nigeria: implications for the spread of STIs including HIV/AIDS. J Obstet Gynaecol 2005; 25: 147-8.

9- Chetterjee C, Baur B, Ram R, et al . A study on awareness of AIDS among school students and teachers of higher secondary school in north Calcultta. Indian J Public Health 2001; 45 : 24-30 .

10- Barros T, Barreto D, Perez E, et al . A method of primary prevention of sexually transmitted disease and HIV/AIDS in adolescents. Rev Panoma Salud Publica 2001; 10 : 86-94 .

11- Agha S. An evaluation of the effectiveness of a peer sexual health intervention among secondary school students in Zambia. AIDS Educ Prev 2002 ; 14 : 269-81 .

12- Edmondson E, Drane EW, Harris KK. Computer – assisted instruction : an effective instruction method for HIV prevention education. MJ Adolesc Health 2000 ; 26 : 244-51 .

13- Yusufi A, Naidoo S , Chikte UM . The role of primary school teachers in HIV prevention in south Africa . SADJ 2001; 56: 596-8 .

14- Oshi DC, Nakalema S, Oshi LL. Cultural and social aspects of HIV/AIDS sex education in secondary schools in Nigeria. J Biosoc Sci 2005; 37 : 175-83.

15- Magnussen L, Hiri JE, Ejere Ho, et al. Intervention to prevent HIV/AIDS among adolescents in less developed countries: are They effective? Int J Adolesc Med Health 2004 ; 16: 303-323.

[ Downloaded from ismj.bpums.ac.ir on 2026-11-02 ]

**Abstract :**

A.I.D.S as a worldwide crisis , Continous to spread in our country . iran too. The number of afflicated patients has reached 5780 , most of them are between 20 to 40 years of age.

One of the most effective methods to control this human hazard is prevention the first step of prevention is health education and information awardness ( Promotion of general knowledge is thought to be the preliminary measure in this regard ). Although, schools have turned to be the most favonrable environment for health education the issue of the group to afford training has remained contravertial in our country yet.

The goal of this research is a comparison between the effect of training performed by teachers and health staff on the knowledge of students of first high school grade in bushehr .

**Material and method :** in this experimental research , 684 male and femal first high school grade pupiles were selected according to cluster random sampling . the whole sample were instructed by teachers and health staff in two different groups but of the same content in pretest – postest method .

**Results :**Before intervention . the mean knowledge of female & male students about A.I.D.S were 16.68 and 15.52 respectively. In teacher trained female , this measure increased 1.1 while in health staff trained females 1.8 ( P>0/05 ). in contrast , in teacher trained males , we recorded an increas of 4.17 while in health staff ones 2.22 (P<0/05 ) .

Overal Conclusion , Level of awareness in high school students in Bushehr city about AIDS was not in satisfaction level . For education in this group concidering their sex it needs to use different methods .

**Keyword :** health staff - teachers – students – A.I.D.S

[ Downloaded from ismj.bpums.ac.ir on 2026-11-02 ]

[ Downloaded from ismj.bpums.ac.ir on 2026-11-02 ]